

VESZPRÉM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

HATÁROZAT

Szám: 40/2015. (VI. 18.) MÖK határozat

Tárgy: Beszámoló a Veszprém Megyei Környezetvédelmi Program 2014. évi megvalósulásáról

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése a Veszprém megyei környezetvédelmi program 2014. évi megvalósulásáról szóló beszámolót elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Polgárdy Imre, a megyei közgyűlés elnöke

Polgárdy Imre s.k.
megyei közgyűlés elnöke

Dr. Imre László s.k.
megyei jegyző

A kiadmány hitelül:

BESZÁMOLÓ

**VESZPRÉM MEGYE KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK
2014. ÉVI MEGVALÓSULÁSÁRÓL**

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	2
LEVEGŐ	3
VÍZGAZDÁLKODÁS	5
FÖLD, TALAJVÉDELEM	16
ERDŐTERÜLETEK	17
HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	19
ZAJVÉDELEM	21
TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM	21
BÁNYATERÜLETEK	28
EGÉSZSÉGVÉDELEM	31
KATASZTRÓFAVÉDELEM, KÖRNYEZETBIZTONSÁG	31
ÖSSZEFOGLALÓ	33

BEVEZETÉS

A Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben (továbbiakban: Ktv.) foglaltak alapján a 24/2011. (II. 24.) MÖK határozatával jóváhagyta a **Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja 2011-2016.** tárgyú dokumentációt. A környezetvédelmi program a helyzetértékelésen alapul és a megye környezeti állapotának fenntartása, fejlesztése, javítása érdekében szükséges feladatokat összegzi. A Veszprém Megyei Önkormányzat feladata többek között, hogy figyelemmel kísérje és értékelje a megye környezeti állapotát, segítse az önkormányzatok környezetvédelmi, természetvédelmi tevékenységét, igény esetén kapcsolattartó/közvetítő szerepet vállaljon különböző szervezetek, intézmények között.

A környezetvédelmi program megvalósításában a megye települési önkormányzatain túl, a hatóságokon át sok érdekelt partner szervezet működik közre. A program a nagyobb egységekben jelentkező, komplex problémák megoldási lehetőségeivel foglalkozik, átfogó célok és ezek eléréséhez szükséges intézkedések kerültek megfogalmazásra. A programban vannak olyan feladatok, melyekre a megyei önkormányzatnak kevés a ráhatása, vagy nincs egyáltalán.

A Ktv. beszámolási kötelezettséget ír elő a megyei környezetvédelmi program végrehajtásának előző évi alakulásáról. Jelen beszámoló átfogóan elemzi a Veszprém Megyei Környezetvédelmi Programban javasolt intézkedések, feladatok teljesülését.

A közgyűlési beszámoló készítéséhez 8 környezetvédelméért felelős szervezettől kértünk és kaptunk tájékoztatást a hatáskörükbe tartozó környezeti tényezők állapotváltozásairól.

A Fejér Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya nem készít a környezeti elemekre vonatkozó évenkénti rendszeres állapotértékelést az illetékességi területén található megyék környezeti állapotváltozásainak nyomon követésére. A beszámoló elkészítésének elősegítése érdekében részletes tájékoztatást kaptunk a hulladékgazdálkodással, levegőtisztaság-védelemmel, természetvédelemmel kapcsolatos adatok és információk elérhetőségéről. A beszámoló elkészítéséhez a www.web.okir.hu, a <http://kdtkvf.zoldhatosag.hu> honlapokon található adatok is felhasználásra kerültek.

A környezeti elemek vonatkozásában az elmúlt években megyénket érintően további javulás az egészséges ivóvízellátás, a szennyvízelvezetés, természeti értékeink védelme, a hulladékgazdálkodás, vízfolyások revitalizációja és a szennyezett iparterületek megtisztítása terén történt.

A 2014. évi beszámoló összeállításánál a környezeti elemeket nagymértékben károsító esemény, új információ nem jutott tudomásunkra.

A klímaváltozással kapcsolatba hozható átalakulás a vízzel és az erdőterületekkel foglalkozó fejezetekben jelenik meg.

A KÖRNYEZETI ELEMEK ÁLLAPOTA

LEVEGŐ

A levegő minőségével kapcsolatos, mindenki által hozzáférhető adatok a www.levegominoseg.hu cím alatti honlapon kerülnek közzétételre. A levegőminőségi adatokat Magyarországon az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat méri és teszi közzé az automata mérőhálózat adatai alapján.

A 2014. évi adatok a beszámoló összeállításáig nem kerültek közzétételre ezért az elérhető 2013-as adatok szerepelnek a dokumentációban, továbbá a 2012-es adatok a változások nyomon követésének elősegítésére.

A levegő minőségének 2013. évi értékelése a 6/2011 (I.14.) VM rendeletben meghatározott módszerek szerint, a 4/2011 (I.14.) VM rendeletben megadott egészségügyi határértékek, tájékoztatási és riasztási küszöbértékek, valamint a Légszennyezettségi Index figyelembe vételével készült az automata mérőállomások adataiból. Az értékelés a mérőállomásokon mért kén-dioxid (SO₂), nitrogén-dioxid (NO₂), nitrogén-oxid (NO_x), szénmonoxid (CO), ózon (O₃), szálló por (PM₁₀) és benzol szennyezőanyagok adataiból áll. Veszprém megyében Ajka, Várpalota és Veszprém városokban 1-1 automata mérőállomás és további 16 település manuális mérőberendezése szolgáltat adatokat.

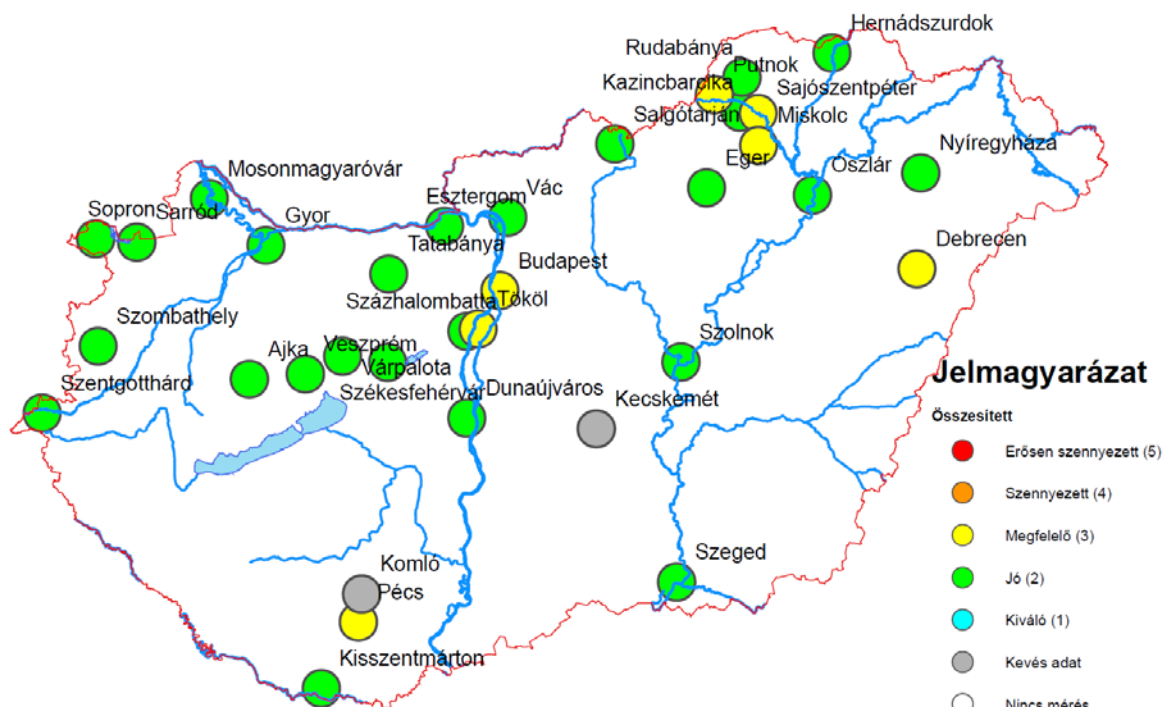
2012. évi adatok

Mérőállomás	Légszennyezettségi index							Max. légszennyezettségi index
	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	Benzol	CO	O ₃	
<i>Ajka</i>	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	—	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)
<i>Várpalota</i>	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)	Megfelelő (3)	—	Nem méri	Kiváló (1)	Megfelelő (3)
<i>Veszprém</i>	Kiváló (1)	Jó (2)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)

2013. évi adatok

Mérőállomás	Légszennyezettségi index							Max. légszennyezettségi index
	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	Benzol	CO	O ₃	
<i>Ajka</i>	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	—	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)
<i>Várpalota</i>	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)	Jó (2)	—	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)
<i>Veszprém</i>	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)	Kiváló (1)	Kiváló (1)	Jó (2)	Jó (2)

A települések levegőjének 2013. évi szennyezettsége az összesített Légszennyezettségi index alapján

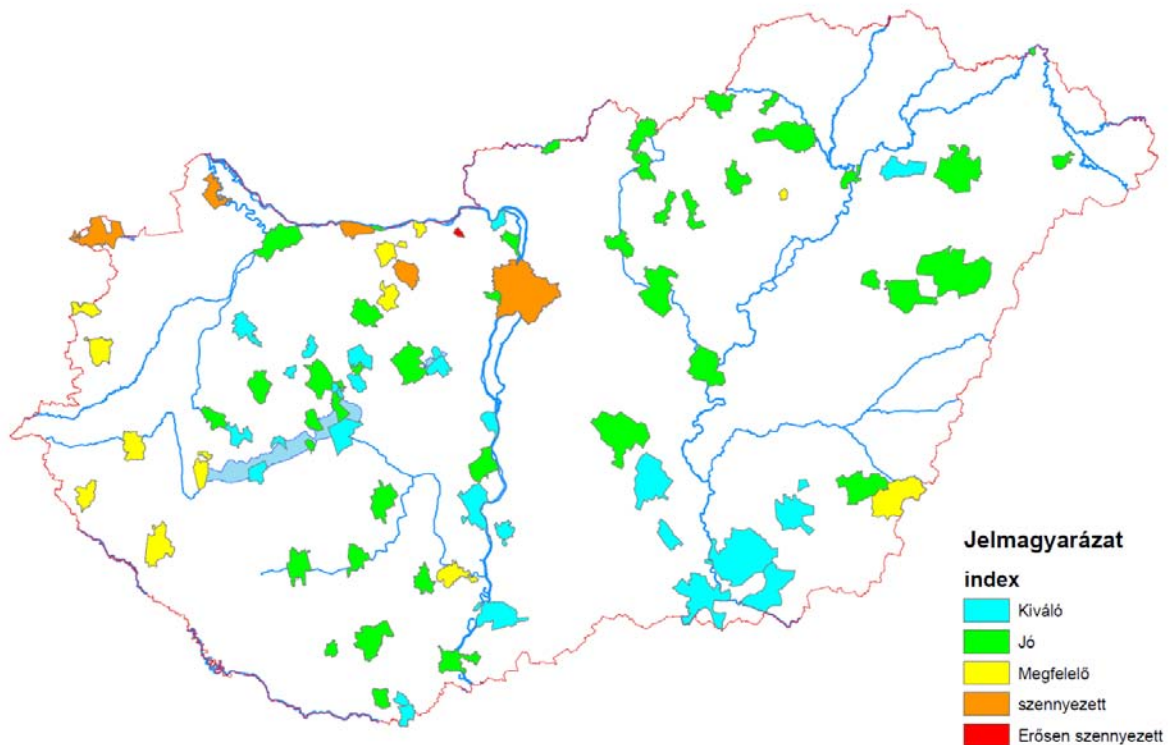
Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

Manuális mérőberendezés 2013. évi adatai

Település	Légszennyezettségi index			Összesített index
	NO2	SO2	ÜP	
Ajka	kiváló (1)	-	jó (2)	jó (2)
Balatonalmádi	jó (2)	-	-	jó (2)
Balatonfüred	jó (2)	-	-	jó (2)
Balatonfűzfő	kiváló (1)	-	-	kiváló (1)
Berhida	kiváló (1)	-	-	kiváló (1)
Herend	-	-	kiváló (1)	kiváló (1)
Királyszentistván	jó (2)	-	-	jó (2)
Liter	kiváló (1)	-	-	kiváló (1)
Pápa	kiváló (1)	-	-	kiváló (1)
Pétfürdő	kiváló (1)	-	jó (2)	jó (2)
Sümege	jó (2)	-	-	jó (2)
Tapolca	kiváló (1)	-	-	kiváló (1)
Várpalota	kiváló (1)	-	kiváló (1)	kiváló (1)
Veszprém	jó (2)	-	kiváló (1)	jó (2)
Zánka	kiváló (1)	-	-	kiváló (1)
Zirc	kiváló (1)	-	-	kiváló (1)

A *dólt* minősítés kedvezőtlen változás jelöl, míg a *vastagított* minősítés javulást jelöl 2012. évi adatokhoz viszonyítva

Szennyezettségi térkép a 2013. évi összesített index alapján

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

A légszennyezettségi index alapján látható, hogy a levegő minősége a településeken továbbra is javuló tendenciájú az utóbbi években bekövetkezett ipari struktúra és gyártási technológia váltás hatására, továbbá a környezetkímélő járművek elterjedésének köszönhetően. A közlekedés terén forgalomszervezési intézkedések történtek a légszennyezés mérséklése érdekében.

Veszprém megyében 6 település kivételével lehetőség van a kiépített gázhálózatra történő rácsatlakozásra. Kedvezőtlen tendencia, hogy a lakosság a magas gázárak miatt, ha teheti az olcsóbb, szilárd tüzelést választja. A megújuló energiaforrások tekintetében a napkollektorok és napelemek alkalmazása csak lassan-lassan kezd elterjedni. Még mindig kevés a szélenergia és a biogáz felhasználása a megyénkben.

VÍZGAZDÁLKODÁS

A vízfolyások és állóvizek fejlesztésének, továbbá a vízminőségi káresemények ismertetése a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóságtól kapott információkon alapszik.

Séd-Nádor kármentesítése

A Nádor csatorna 2. szakaszán, azaz a Péti-víz becsatlakozás és a Gaja-patak torkolat közötti mederrész szennyezett mederüledékének kotrási alapmunkálatai a 2013. évben befejeződtek, majd ezt követően a meder helyreállítása 2014. április 17-ére készült el.

Séd-Nádor-Gaja vízrendszer rehabilitációja

2013. évben külső vállalkozó bevonásával Vízügyi Igazgatóság elkészítette a Séd-Nádor-Gaja vízrendszer rehabilitációja című megalapozó tanulmánytervet.

A Séd-Nádor-Gaja vízrendszer rehabilitáció célja a vízrendszeren belül a vizek kártételei elleni védelem szintjének növelése, a termelési, gazdálkodási biztonság megteremtése és fokozása úgy, hogy közben a természeti értékeket megőrizzük illetve lehetőség szerint az eredeti állapotra visszaállítsuk. A vízrendszer rehabilitációja illeszkedik a Víz Keretirányelv célkitűzéseibe.

A beruházás magas bekerülési költsége miatt a rehabilitációt a Vízügyi Igazgatóság két ütemre bontotta. A projekt I. ütemének keretében került meghatározásra a Gaja-patak vízgyűjtő területén található Fehérvárcsurgói-tározó kapacitásbővítése, továbbá a hozzá tartozó üzemi irányító rendszer kialakítása. A II. ütemben fog sor kerülni a vízrendszer által érintett vízfolyások rehabilitációjára és a monitoring rendszer kiépítésére.

A 2014-2020 Európai Unió programozási időszakban a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretében az I. ütem kerül benyújtásra, ami nem érinti Veszprém megye területét.

Séd-Sárvízi Malomcsatorna hosszú távú fejlesztési programja

A „Séd-Sárvízi Malomcsatorna hosszútávú fejlesztési programja” című projekt műszaki megvalósítása 2012. évben zajlott le. A projekt megvalósulását követően a Séd-Sárvízi Malomcsatorna újonnan kialakított medre, felújított műtárgyai a belvízi biztonság növelése mellett a csatorna vízszolgáltatási feladatán felül a környező védett területek ökológiai vízigényének biztosítását is szolgálja. A fejlesztés hosszú távon hozzájárul a Malomcsatorna jó ökológiai potenciáljának eléréséhez. A vízfolyás állapotának nyomon követéséhez monitoring program került elindításra 2013-ban, mely tovább folytatódott 2014. évben.

Pápa, Tapolca-patak revitalizációja

Pápa Város Önkormányzatának fejlesztési elképzelése a Tapolca-patak nyomvonalának felújítása. A Tapolca patak teljes hosszán egykor 31 malom működött, jelenleg a vízfolyás medre száraz, a víz a bányászati tevékenység következtében 1970-re eltűnt a mederből. A bányászati tevékenységek felhagyásával a vízfolyást tápláló Tapolcafői források vízhozamának növekedésével megfelelő vízmennyiség rendelkezésre áll, azonban a megnövekedett forráshozam jelenleg hasznosítatlanul folyik el a Horgas-éren keresztül. A Tapolca-patak revitalizációja során ahol lehetséges az eredeti nyomvonal felújítása, helyreállítása, vízkormányzással a Tapolca-patakban élővíz biztosítása, az egykori Péntek malmi, Pap malmi és Sávolyi malmi tó helyreállítása valósul meg. A Start munkaprogram keretén belül megvalósuló beruházás célja az, hogy a patak medre és az azon létesült műtárgyak biztonságosan levezessék a mértékadó vízhozamokat.

2012. évben az Vízügyi Igazgatóság a projekt I. ütemében elkészítette a Pápa, Tapolca patak felújításának kiviteli tervét, majd a Start Munkaprogram keretében közfoglalkoztatottak bevonásával elvégezte a projekt terület előkészítését, a terület rendezését. 2014. évben folytatódott a revitalizáció vízjogi engedélyezési eljárása, melynek elhúzódsát a tulajdonviszonyok rendezése okozta. A vízjogi létesítési engedély kiadására a 2015. évben került sor.

A Pápa város csapadékvíz elvezetését szolgáló Tapolca-patak rekonstrukciós és revitalizációs projektjének II. üteme, mely a konkrét kivitelezési munkákat tartalmazta volna, a Start Munkaprogram keretében nem kapta meg a támogatást a Belügyminisztériumtól. 2014. évben

az Országos Közfoglalkoztatási Program keretében az érintett vízfolyás állagmegóvása történt meg.

A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program keretein belül nincs lehetőség kisebb vízrendezési beruházására pályázati forrást felhasználni, ezért Pápa Város Önkormányzata és a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság a 2014 - 2020 programozási időszakon belül tovább keresi a pályázati lehetőségeket a projekt megvalósításához.

Kislódi-tározó

2013. januárjában az Vízügyi Igazgatóság működési területéről a Kislódi-tározó került a megvalósításra kijelölt kiemelt beruházások közé. A tervezett projekt keretében a Kis-Torna (Vámos) patak 8. számú főút feletti völgyszakaszán többfunkciós kistározó létesítése valósult meg. A létesítmény megvalósulásának szükségessége Kislőd község árvízi kiöntésektől, valamint a vízgyűjtő területéről érkező nagy mennyiségű hordaléktól való mentesítése, illetve öntözési lehetőség biztosítása a környező mezőgazdasági területeken.

A kivitelezés 2014. április 4. és 2014. augusztus 29. között valósult meg a közfoglalkoztatási mintaprogram keretén belül, melynek beruházási és dologi költségeit a Start-munkaprogram előirányzata biztosította. Az ünnepélyes átadásra 2014. október 3.-án került sor. A műszaki átadást követően megkezdődött a tározó próbaüzeme.

A tározót jelenleg Vízügyi Igazgatóság Veszprém Megyei Szakaszmérnöksége üzemelteti. A tározó az üzemeltetés során már több alkalommal is megvédte Kislőd községét az elöntésektől bebizonyítva, hogy a Kis-Torna-patak vízgyűjtőjéről érkező hirtelen árhullámokat képes hatékonyan tározni, majd problémamentesen továbbengedni.

Vízilétesítmények vagyonkezelése

A fővárosi és megyei kormányhivatalokról szóló 288/2010. (XII. 21.) Korm. rendelet 29.§. (9) bekezdése alapján az állami tulajdonban lévő és a jogutódlás körébe tartozó közcélú vízgazdálkodási létesítmények térítésmentesen a létesítmény helye szerint illetékes Vízügyi Igazgatóság vagyonkezelésébe kerülnek. Törvényi felhatalmazás alapján 2014. január 1-től a vízügyi igazgatási szervek látják el az állami tulajdonban lévő vizek és vízilétesítmények vagyonkezelését, azok üzemeltetését, fenntartását és fejlesztését.

Ezek alapján azon állami tulajdonban lévő vizek és vízilétesítmények, amelyek vonatkozásában vízitársulat vagyonkezelői joga vagy kezelői joga van bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásba, vagy egyébként vízitársulat üzemeltetésében állnak, e törvény erejénél fogva a működési terület szerinti vízügyi igazgatási szerv vagyonkezelésébe kerültek. Veszprém megyében a Magyar Állam tulajdonában lévő földrészletek átadásában 4 vízitársulat érintett: Pápakörnyéki Vízitársulat, Balaton-felvidéki Vízitársulat, Borkösréti Vízitársulat, „Bakonyalja” Vízrendezési Társulat. A 2014. évben Veszprém megyében 562,4 km hosszon az Vízügyi Igazgatóság vagyonkezelői joga az ingatlan nyilvántartásba bejegyzésre került. Az eljárás még nem zárult le.

Helyi Vízkárelhárítási készülségek

A 2014. évet szeptember, október hónapokban a sokéves átlag feletti csapadékok jellemezték. Veszprém megyében 2014. év szeptember hónapban 4 helyszínen (Pápa: Pápai-Bakony-ér, Kapolcs és Monostorapáti: Eger-víz, Ajka: Csinger-patak), október hónapban 2 helyszínen

(Kapolcs és Monostorapáti: Eger-víz) kellett helyi vízkárelhárítási készültséget elrendelni. A készülségek keretében folyamatos önkormányzati segítségnyújtás történt, több esetben nyúlgát kiépítésére is sor került.

A Veszprém Megyei Kormányhivaltól átvett Csinger-patak ajkai belterületi szakaszán a 2014. szeptember közepén levonult árhullám jelentős mértékű mederkimosódást okozott, amely alámosódással veszélyeztette a Csingeri Közösségi Ház melléképületét, egy elektromos vezeték paron álló oszlopát és egy nagyfeszültségű vezetékét. A Csinger-patak érintett, 4+240 km szelvényében a helyreállítás 2014. október 23-án megtörtént.

A védelmi készülségek alakulását az alábbi táblázat mutatja:

Helyi Vízkár készülség (Veszprém megye 2014)	Fokozatok			
	I.		II.	
	Elrendelés	Visszavonás	Elrendelés	Visszavonás
Pápa (Pápai-Bakony-ér)	-	-	2014.09.02 16:00	2014.09.03. 18:00
Kapolcs (Eger-víz)	2014.09.14 18:00	2014.09.16. 18:00		
Monostorapáti (Eger-víz)	2014.09.14 18:00	2014.09.16. 18:00		
Ajka (Csinger-patak)	2014.09.16. 18:00	2014.10.23. 18:00		
Kapolcs (Eger-víz)	2014.10.22. 09:00	2014.10.25. 12:00		
Monostorapáti (Eger-víz)	2014.10.22. 09:00	2014.10.25. 12:00		

Vízminőségi kárelhárítási események

Veszprém megyében, illetve a működési területünkön bekövetkezett vízminőségi káresemények kárelhárítási munkáit a 90/2007. (IV.26.) Korm. rendelet értelmében Vízügyi Igazgatóság koordinálja.

A megyét érintően 2014. évben 6 esetben került vízminőségi kárelhárítási készülség elrendelésre:

1. 2014. szeptember 29: Balatonfüreden a Tagore-sétány közelében ismeretlen eredetű olajszármazék folyt a Balatonba. Az olaj foltokban volt tapasztalható a víz felszínén, mennyisége minimális volt, perlit szórása szükségtelen volt. A laborvizsgálat szerint a zsír- és olajszármazékok mennyisége kimutathatósági határérték alatti volt.
2. 2014. szeptember 23.: a Burnót-patak Ábrahámhegy településen áthaladó szakaszán sárga színű és erősen habzik. A laborvizsgálati eredmények kiértékelése alapján megállapították, hogy a Burnót-patak vízminősége egyetlen paraméter szempontjából sem esett a szennyezett vízminőségi kategóriába.
3. 2014. augusztus 5.: Ganna közelében két helyszínen illegálisan elhelyezett 9 db, olajszármazékot tartalmazó hordó közül néhányból, fekete anyag folyt ki. A talajcsere és a hordók elszállítása megtörtént. Gyulamajori-patak felé a szennyezés nem terjedt, a káresemény lezárásra került.
4. 2014. július 23: Vászoly községtől délre az Örvényesi-Séd mellékágán halpusztulás volt tapasztalható. A műszaki helyszíni szemle során halpusztulás nem volt észlelhető, elhullott folyami rákok kis mértékben voltak jelen. A helyszíni gyorsteszték alapján szennyezésre utaló nyom az Örvényesi-Séd mellékágán, illetve az alsóbb szakaszokon sem volt tapasztalható.
5. 2014. június 30.: Borzaváron a tehenészeti telep ismételen szennyezte a Borzavári-ért, a patak bűzös, fekáliás szagot áraszt. A Bakony Ho-Li Állattenyésztő-Értékesítő Kft.

telephelyéről rendszeresen folyt trágyalé a környező völgyekbe, a telep szennyvizének elhelyezése nem volt megoldott. A korábbi kárelhárítási munkák során a szennyezés elhatárolása, a továbbterjedés megakadályozása megtörtént. A károkozó kapott vízjogi létesítési engedélyt. A létesítmények elkészülte után a probléma várhatóan megszűnik.

6. 2014. június 25.: Balatonfüred Koloska kikötőben, halpusztulás volt tapasztalható: az elpusztult hal fajtája küsz, becsült mennyisége 20 kg. A helyszíni szemle, illetve a mintavételezés alapján a Balaton vízén színre, szagra, szennyezésre utaló nyom nem volt.

Dunántúli-középhegység karsztvízszint emelkedés

A Dunántúli-középhegységi karsztvízszint emelkedés okozta problémák megoldására pályázni kíván az Vízügyi Igazgatóság.

A projekt célja a Dunántúli-középhegységi karsztvízkészlet-gazdálkodási állapotértékelése, az emelkedő karsztvízszint nyomon követése, a karsztvízszint észlelő rendszer felülvizsgálata és átalakítása, a karsztvízszint emelkedésből adódó természetvédelmi, környezetvédelmi, vízrendezési - és vízkárelhárítási, vízkészlet-gazdálkodási - és területfejlesztési feladatok megfogalmazása, megoldásukra javaslatok kidolgozása.

A Dunántúli-középhegység főkarsztvíz-tároló 1990. évi nyomásminimuma óta tartó visszatöltődés eredményeképpen a karsztvízszintek elérik vagy meghaladják az 1960-as évek közepén mért szinteket.

A nyomásemelkedés következtében az elmúlt 10 évben nagyszámú karsztforrás szólalt meg újra. Az ösküi, tapolcai források hozama közel van az 50-es években mért, eredetinek tekinthető értékekhez. A bányavízemelések leállításával, a visszatöltődés eredményeként, a tároló vízmérlegének kivételi oldalán jelenleg a források hozama mintegy 335 ezer m³/nap, míg a kutak, vízaknák vízkivétele 140 ezer m³/nap körül van, míg a főkarsztvíztároló dinamikus vízkészlete mintegy 730-760 ezer m³/nap.

Az állapotértékelés kiterjedt a fontosabb vízmérleg elemek – mint a beszivárgás, vízkivételek, szomszédos víztestekkel való vízcsere – bemutatására. A hidraulikai modellel átlagos utánpótlódás és a jelenlegi vízkivételek befagyasztásának feltételezésével előrejelzés készült a visszatöltődés további menetére. A 2030-ig végzett modell előrejelzés eredménye megerősíti, hogy a tároló visszatöltődése még nem fejeződött be. A további karsztvízszint emelkedések az átlagos, vagy az átlagot meghaladó beszivárgású időszakokra korlátozódnak.

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv felülvizsgálata

Az élővizek használata életünk egyik legfontosabb, ugyanakkor költségekkel is járó eleme. Ez az erőforrás azonban nem áll korlátlanul a rendelkezésünkre. Ahhoz, hogy a jövőben is mindenkinek jusson tiszta ivóvíz, vagy tájaink meghatározó elemei maradhassanak a vizes élőhelyek, erőfeszítéseket kell tennünk a felszíni és felszín alatti vizek megóvásáért, állapotuk javításáért. Ez a felismerés vezetett az Európai Unióban a 2000/60/EK számú irányelv megalkotásához, mely a vízvédelmi politika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szól, és amely a hétköznapi gyakorlatban Víz Keretirányelv (rövidítve VKI) néven vált közzismertté. A Keretirányelv általános célkitűzésének elemei a következők: a vizekkel kapcsolatban lévő (a vízi és a vízi ökoszisztémáktól közvetlenül függő szárazföldi) ökoszisztémák védelme, állapotuk javítása, a hasznosítható vízkészletek hosszú távú

védelmére alapozott fenntartható vízhasználat elősegítése, a szennyezőanyagok kibocsátásának (emissziójának) csökkentésével a vízminőség javítása, a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése, és további szennyezésük megakadályozása, az árvizek és aszályok hatásának mérséklése.

A VKI előírásai alapján Magyarország első Vízyűjtő-gazdálkodási Terve (továbbiakban: VGT) 2010. április hónapban készült el és először a 1127/2010. (V. 21.) Kormányhatározattal hirdették ki, majd ismételen kihirdetésre került a 1042/2012. (II.23.) Kormányhatározattal. A VKI szerint a vízgyűjtő-gazdálkodási terveket 6 évente felül kell vizsgálni.

A második Vízyűjtő-gazdálkodási Tervet 2015. december 22-ig kell elkészíteni. A VGT felülvizsgálatának célja a felszíni vizek és a felszín alatti vizek megóvásának, védelmének és kezelésének legjobb gyakorlatának folytatása és az alábbi közvetlen környezeti célkitűzések teljesítése:

1. 2021-re (illetve 2027-re) el kell érni azon víztestek jó állapotát is, amelyek 2015-ben még nincsenek jó állapotban,
2. 2021-re (illetve 2027-re) el kell érni azon erősen módosított és mesterséges víztesteknél a jó ökológiai potenciált és jó kémiai állapotot, amelyeknél 2015-ben ez még nem teljesül;
3. Meg kell akadályozni a vizek állapotának romlását;
4. Csökkenteni kell a vizek szennyezését;
5. 2021-re (illetve 2027-re) el kell érni a védett területekre vonatkozó speciális célkitűzések teljesítését is, amennyiben ez 2015-ig még nem sikerült volna.

A tervezési folyamat részeként 2014-ben elkészültek többek között az egyes tervezési alegységekre azok a dokumentumok, melyek a számba veszik a jelentős vízgazdálkodási kérdéseket, bemutatják a tervezési időszakban bekövetkezett változásokat és alapul szolgálnak a tervek készítői, az érdekeltek és érintettek közti konzultációhoz. Tovább folytatódtak a tervek elkészítéséhez szükséges háttér-munkák, az adatok aktualizálása, feldolgozása. (A www.vizeink.hu internetes honlap folyamatosan bővülő tartalommal információkat, adatokat szolgáltat a tervezés különböző szakaszaiban elkészült anyagokról, a személyes konzultációs lehetőséget biztosító fórumok, előadások helyszíneiről, időpontjáról.)

Peremarton Gyártelep Északi Bányaterület kármentesítése

A volt Peremartoni Vegyipari Vállalat területén lerakott, termelési, technológiai folyamatokból származó hulladékok környezetre gyakorolt hatásának feltárására az Országos Kármentesítési Program keretében került sor. A terület megtisztítása 2013-ban megtörtént, az eredeti állapot visszaállítása 2015-ben fejeződött be. Jelenleg utógondozási és monitoring tevékenység folyik.

A balatoni vízszintemelés próbaüzemének céljai és helyzete

A Balaton vízállására az érvényben lévő vízjogi üzemeltetési engedély 110 cm maximális szabályozási szintet határoz meg a Siófoki vízmérce „0” pontjára vonatkozóan. A Vízügyi Igazgatóság, mint a Balaton mederkezelője és a vonatkozó vízjogi üzemeltetési engedély birtokosa 2014.06.18-án kezdeményezte az érvényes vízjogi üzemeltetési engedély módosítását, a próbaüzem engedélyezését a Közép-dunántúli Vízügyi Hatóságnál a tó vízszintjének a maximálisan megengedhető 120cm±5% értéken történő meghatározása érdekében.

A próbaüzem várhatóan két éves időtartamának megkezdése hivatalosan az engedély kiadását követően kezdődhet, bár a vízszintet - engedély hiányában is - gyakorlatilag közel egy éve már a vízszintet kérelmezett, magasabb érték közelében tartja a Vízügyi Igazgatóság.

A Balaton vízszint alakulása

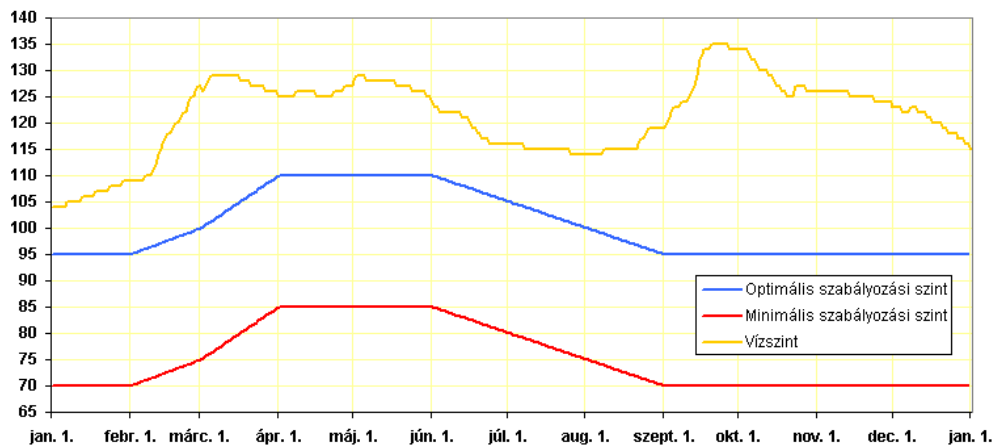
Forrás: Balaton és Velencei-tó információs rendszer honlapja

A Balatonra jellemző, hogy a vízkészlet állapota alapvetően a mindenkori hidrometeorológiai helyzettől függ. A vízutánpótlás a felszíni vizek hozamától, azaz a vízgyűjtőre hulló csapadék mennyiségétől függ.

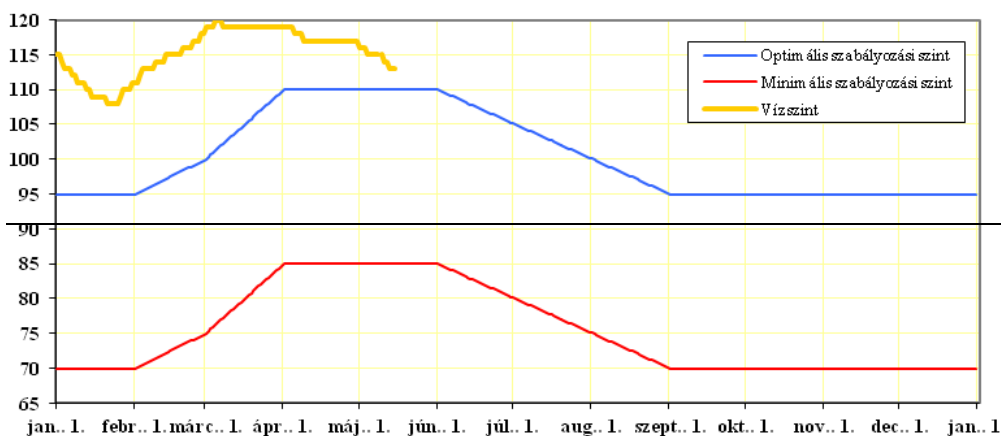
A vízszint természetes csökkenéséhez leginkább a nyári párolgás járul hozzá. Hatására szélsőséges esetben ez a csökkenés napi 1 cm is lehet. Ez 6 millió köbméter víz elpárolgását eredményezi naponta.

A Balaton vízkészlet-gazdálkodásának alapvető szempontjai közé tartozik az üdülési vízhasználat kielégítésének biztosítása.

Balaton vízszintje 2014.

Balaton vízszintje 2015.

A magasan tartott vízszint következtében ideális vízállással kezdődik a nyári szezon.

Vízellátási rendszerek

Veszprém megye településeinek vízellátása három főbb helyszínrre osztható.

A Balaton parti települések ellátására regionális vízellátó rendszer épült ki. Vízbázisként a nyirádi kutak, a települések kútjai és szükség esetén a Balatonra, mint vízbázisra telepített felszíni víztisztítók szolgálnak megfelelő minőségű ivóvízzel. Szolgáltató a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.

A megye középső, talajtani szempontból mészköves területe jórészt karsztvízzel van ellátva, a veszprémi Bakonykarszt Zrt. üzemeltetésében.

A megye északi és nyugati részén általában mélyfúrású kutak biztosítják az ivóvizet a Pápai Vízmű szolgáltatásában. A szomszédos Fejér és Vas megyei ivóvíz szolgáltatók is közreműködnek egyes települések vízellátásában.

Ivóvízminőség

Az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001.(X. 25.) Korm. rendelet meghatározza többek között a vízellátás terén a szolgáltatott víz minőségi követelményeit, a mérési módokat. A 6. számú mellékletében felsorolja azokat a településeket, melyek esetében a szolgáltatott egy vagy több komponens tekintetében a megadott határértéke(ke)t jelenleg meghaladja.

Érintett települések Veszprém megyében:

Veszprém megyei ivóvízminőség javításban érintett települései a 201/2001 (X. 25.) Korm. rendelet szerint										
sor-sz	település	lakos-szám	bór >1,0 mg/l	fluorid >1,0 mg/l	nitrát >50 mg/l	nitrit >0,5 mg/l és 0,1 mg/l	arzén >0,01 mg/l	ammóni a>0,5 mg/l	vas >0,2 mg/l	mangán >0,05 mg/l
1	Adorjánháza	445						X		
2	Apácatorna	183						X		
3	Békás	199						X	X	
4	Bodorfa	119		X						
5	Borszöresök	390					X	X		
6	Egyházaskesző	504						X	X	
7	Gyepükaján	387		X						
8	Hidegkút	441			X					
9	Iszkáz	366						X		
10	Kamond	414						X		X
11	Káptalanfa	912		X					X	
12	Karakószöresök	348						X		
13	Kemeneshőgyész	532						X		
14	Kerta	667						X		
15	Külsővat	831						X		
16	Magyargencs	567				X		X		

17	Marcalgergelyi	435						X		
18	Mezőlak	1061						X	X	
19	Nagypirit	284						X		
20	Nemeshany	438		X						
21	Tótvázsony	1174			X					
22	Várkesző	197				X				
23	Vinár	254						X		

A táblázatban áthúzással jelölt településeken 2013-ig megvalósult az ivóvízminőség-javító program.

A pápai Víz- és Csatornamű Zrt. ellátási területén Kemeneshögyész, Magyargencs, Marcalgergelyi és Vinár községek számára a jó ivóvízminőség biztosítása céljából 2014 szeptemberében megkezdődött – a Pápa-Tapolcafői regionális rendszerhez való csatlakozás kiépítése. A beruházás megvalósítása még folyamatban van.

A Veszprém Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya tájékoztatása alapján.

- Veszprém megyében 2014-ben 7 db ivóvíz szolgáltató 85 db ivóvízellátó rendszert üzemeltetett. A megye kedvező vízminőségi helyzete és az ivóvíz-szolgáltatók önkéntes jogkövető magatartása alapján nem került sor ivóvízminőség felügyelettel kapcsolatos hatósági népegészségügyi intézkedésre.
- A Népegészségügyi Főosztály az ivóvízminőség folyamatos követésére az egész megyére kiterjedő hatósági vízvizsgálati tervvel rendelkezik. A hatósági ivóvízvizsgálatokat intézetünk akkreditált Laboratóriumi Decentruma végzi évek óta. Jogszabályi előírásoknak megfelelően az ivóvíz szolgáltatók önkontroll ivóvízvizsgálatait minden esetben akkreditált laboratóriumok Dunántúli Regionális Vízmű Zrt., Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt., a Pápai Víz- és Csatornamű Zrt., Észak-zalai Víz- és Csatornamű Zrt., a FEJÉRVIZ Fejér Megyei Önkormányzatok Víz- és Csatornamű Zrt., a Pannon-Víz- Csatornamű és Fürdő Zrt., a VASIVIZ Vas megyei Víz- és Csatornamű Zrt., laboratóriuma; - hajtották végre.
- 2014. évben a kontroll hatósági vízvizsgálatok teljesültek, az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (K25.) Korm. rendeletben foglalt előírásoknak megfelelően.
- Az önellenőrző ivóvíz-minőségi vizsgálatokat a Szolgáltatók, melyeket az illetékes népegészségügyi szerv hagyott jóvá, mintavételi tervnek megfelelően teljesítették.
- A mintavételi tervben meghatározott mintavételi pontokat a Népegészségügyi Főosztály a Szolgáltatókkal közösen jelölték ki.
- Új ivóvízellátó rendszer tekintetében 2014. évben nem került sor átmeneti ivóvízellátás elrendelésére, azonban a korábbi évben magas nitrit tartalom miatt kiadott átmeneti ivóvízellátási kötelezettséget megállapító határozatok Magyargencsen és Kemeneshögyészen továbbra is érvényben vannak. A Pápai Vízmű Zrt. mint a terület ellátását biztosító vízszolgáltató gondoskodik a kisgyermekek, várandós anyák palackozott vízzel történő ellátásáról.
- Veszprém megyében a természetes fürdőhelyek - strandok - monitorozása évek óta a

vonatkozó jogszabályoknak megfelelően történik. A megye víztestein - Balaton, Hámorító, Nagyteveli tározó - lévő strandokon 2014-ben vízminőségi kifogás nem merült fel.

Továbbá általános tapasztalatunk, hogy a lakosság körében a forrásvizek kizárólagos ivóvízként történő fogyasztása napjainkban egyre népszerűbb a vezetékes ivóvízhez képest. Megítélésünk szerint a forrásvizek ivóvízként történő rendszeres fogyasztása akár kockázati tényező is lehet a lakosság egészségi állapotára nézve.

Az alábbiak szerint:

- A források a felszíni szennyeződésekre igen érzékenyek, minőségük elsősorban bakteriológiai szempontból rövid időn belül is - pl. heves esőzések, csapadékos időszak, hóolvadás - lényegesen változhat.
- A források természetes minőségét még az a kőzet is befolyásolja, amelyen a víz átfolyik, de hatással van rá a felszín alatti áramlás, a víz folyásának sebessége és a hőmérséklet is.
- Vízminőségüket az időjárási körülményeken túl az emberi tevékenységből származó szennyezések is jelentősen megváltoztathatják. Ezen szennyezések közül legáltalánosabb a nitrát, amely a szennyvízszikkasztásból, mezőgazdasági tevékenységből és számos más helyről is származhat.
- Az ipari-, és mezőgazdasági művelés alatt álló területeken a vizekben - részben a szennyező források közelében - megjelenhetnek egyéb szennyezőanyagok, így olaj, nehézfém, klórozott szénhidrogén, növényvédőszer, stb., melyek a szervezetbe jutva megbetegedésekhez vezethetnek.

A források vízminőségének vizsgálatára, laboratóriumi eredmények minősítésére nincs hatályos jogi szabályozás.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 23. §-a rendelkezik csak a forrásokról, mely törvény valamennyi forrást védelem alá helyez. Ez a védelem viszont nem terjed ki a "fogyasztott víz minőségére".

Jogszabály hiányában a forrásvizek laboratóriumi ellenőrzése ezért csak eseti vizsgálatokon alapszik.

A források vízminősége a fogyasztók vizuális megítélésén és hagyományos fogyasztási szokásaikon alapul. Közegészségügyi szempontból ez az értékítélet viszont kockázatos, hiszen a tényleges minőségről nem áll rendelkezésre laboratóriumi vizsgálatokkal is alátámasztott információ.

Az ellenőrizetlen vizek fogyasztására pedig különösen érzékenyek lehetnek a terhes nők, gyermekek, csecsemők, idős és betegségből lábadozó emberek.

Jelezzük, hogy laboratóriumi vizsgálatok is csak a pillanatnyi, a mintavétel időpontjában fennálló minőséget tükrözik.

Ezért fontosnak tartjuk, hogy az Önkormányzatok illetékességi területén lévő források kifolyóinál kerüljön kihelyezésre jól látható helyen a **"nem ivóvíz" vagy "mindenki csak a saját felelősségére fogyassza"** tájékoztató tábla.

Szennyvízcsatornázás

Veszprém megyében 2014. évben az alábbi településeken épült ki szennyvízgyűjtő hálózat, illetve szennyvíztisztító telep:

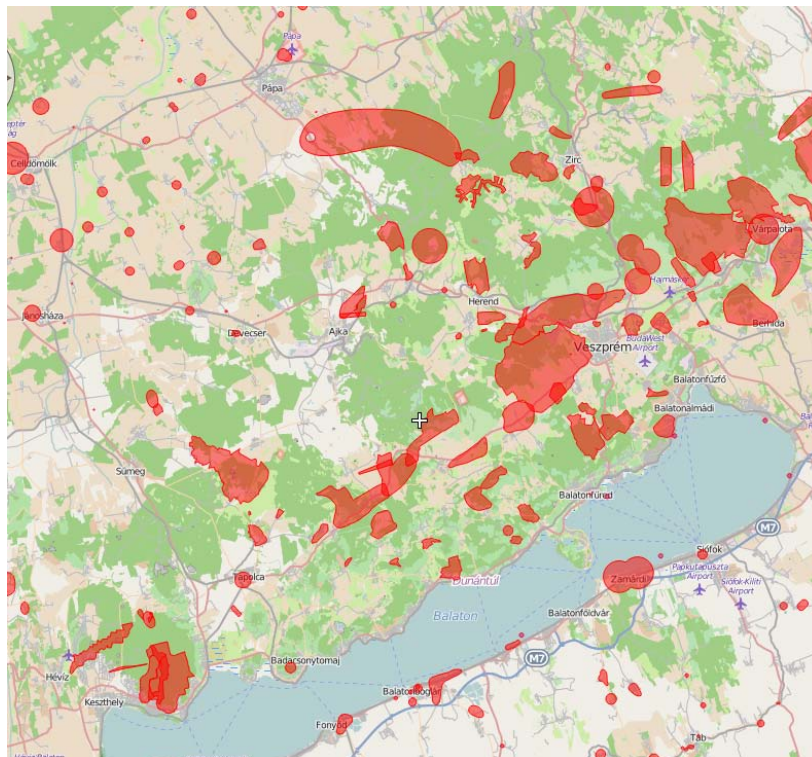
Településnév	Szennyvíztisztító telep helye	Üzemeltető	Tisztított szennyvíz befogadó
Zalaerdőd Dabronc Gógánfa Hetyefő Zalagyömörő Ukk	Sümege (megújult)	DRV Zrt.	Marcal
Úrkút (megújult)	Úrkút (megújult)	DRV Zrt.	Csinger-patak

Vízbázis védelem:

Az üzemelő vízbázisok közül számos természeti-földtani szempontból sérülékeny környezetben van. Ezeken a helyeken nincsenek, vagy hiányosak a természetes vízzáró képződmények, ezért a terepfelszín alá kerülő szennyező anyagok - még ha évtizedek alatt is - lejuthatnak a megcsapolt víztömegbe. A vízkészlet minőségét, különleges intézkedésekkel kell megőrizni, ezáltal pótolva a természetes védelmet.

Veszprém megyében jelenleg 98 vízbázis rendelkezik kijelölt hidrogeológiai védőterülettel, védőidommal.

Biztonságba helyezett vízbázisok

Forrás: okir.hu

FÖLD, TALAJVÉDELEM

A Veszprém Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály tájékoztatása alapján.

A Bakony-vidék talajtakarója változatos. Veszprém megye erózió szempontjából országosan az első, illetve második legjobban veszélyeztetett megye.

A Veszprém Megyei Kormányhivatal, mint Veszprém megyében első fokon eljáró talajvédelmi hatóság a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX tv. 49. § (1.) bek. e) pontja, valamint a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet 4. § (2.) bek. alapján a szennyvíziszap és a szennyvíziszap komposzt mezőgazdasági felhasználását engedélyező hatóság. A fenti törvény 49. § (1.) bek. f) és g) pontja értelmében nem veszélyes hulladékok termőföldön történő felhasználása is a Hivatal engedélyével lehetséges Veszprém megyében.

2014. évben Veszprém megyében 405,548 ha nagyságú földrészletre vonatkozóan volt érvényes engedély szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználására, amelyből 228,62 ha nagyságú területre történt kijuttatás. Az ellenőrzések alapján megállapítható, hogy a kijuttatás az engedélyekben előírtak szerint történt.

Nem mezőgazdasági eredetű, nem veszélyes hulladék termőföldön való hasznosítására vonatkozóan 9,029 ha. nagyságú földrészletre volt érvényes engedély.

2007. évi CXXIX tv. 49. § (1.) bek. d) pontja értelmében hígtrágya mezőgazdasági felhasználását a Hivatal engedélyezi.

2014. évben Veszprém megyében 4184,226 ha nagyságú földrészletre vonatkozóan volt érvényes engedély hígtrágya mezőgazdasági felhasználására. Az engedélyezett területek hatósági ellenőrzései és az elvégzett ellenőrző talajvizsgálatok alapján megállapítható, hogy hígtrágya felhasználás eredményeként káros tápanyag-feldúsulás nem alakult ki a területeken.

2014. évben érvényes forgalomba-hozatali engedéllyel rendelkező, Veszprém megyében gyártott szennyvíziszapot tartalmazó szennyvíziszap-komposztok:

Termék	Gyártó
Biomass Mikrokomplex Ajka komposzt	Biomass Környezetvédelmi Szolgáltató KFT (Várpalota)
Biomass Solar Szennyvíziszap komposzt	Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt (Veszprém)
Biomass Super Biofuna komposzt	Biofuna Kft. (Tapolca)
Vulkánkomplex Komposzt	Biofuna Kft. (Tapolca)
Biomass Super komposzt	Boroszlán Építő, Szolgáltató, Tervező Rt (Pápa)

A 2007. évi CXXIX tv. 33. § (1) szerint az állam a talajok minőségi változásainak, környezeti állapotának folyamatos figyelemmel kísérése céljából országos Talajvédelmi Információs és Monitoring rendszert (a továbbiakban: TIM) működtet.

Az Igazgatóság Veszprém megyében a 84 db TIM ponton minden évben szeptember 15. és október 15. közötti időszakban elvégzi a mintavételezést a monitoring rendszer keretében.

2014. évben a 84 TIM ponton a talajminták megvétele és laboratóriumba szállítása hiánytalanul megtörtént.

A mező- és erdőgazdasági légi munkavégzésről szóló 44/2005. (V. 6.) FVM-GKM-KvVM együttes rendeletet 3/A. § (1) bekezdése szerint légi permetezés akkor végezhető, ha az adott naptári évre vonatkozó kijuttatási tervet (a továbbiakban: kijuttatási terv) a tervezett kezelés helye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal engedélyezte.

A növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet 14. § (3) bekezdése szerint: "Vízbázisok védőövezetein növényvédő szerekkel kapcsolatos tevékenységek végzését a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló külön jogszabály előírásainak megfelelően lehet végezni."

A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklet 1. 43. pontja szerint növényvédő szerkijuttatás légi úton felszín alatti vízbázisok hidrogeológiai A védőövezetekben tilos, hidrogeológiai B védőövezetben környezeti hatásvizsgálat, illetve ennek megfelelő tartalmú egyedi vizsgálat eredményétől függően megengedhető.

2014. évben Veszprém megyében 44 esetben, 3956 ha területen végeztek légi permetezést melyből egy kijuttatási terv érintett vízbázis védelmi területet, ahol hatásvizsgálat hiányában két ingatlanra vonatkozóan az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv a légi permetezést nem engedélyezte.

Az elvégzett légi növényvédelmi beavatkozások ellenőrzései során megállapítást nyert, hogy az engedélyekben foglalt előírások betartásra kerültek.

ERDŐTERÜLETEK

Veszprém Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály erdészeti aspektusai alapján.

Veszprém megyében az erdőterület nagysága lényegében nem változik. Sajnos a támogatási rendszer bonyolultsága miatt egyre kevesebben vágnak bele új erdő telepítésébe, illetve a mezőgazdasági területek mezőgazdasági hasznosításával is megfelelő jövedelemhez jutnak a gazdálkodók. Az EU 2007-2013 költségvetési időszakában, és azt követően is (bár az új költségvetési időszak pályázati lehetőségei még nem nyíltak meg) az erdőtelepítés Veszprém megyét érintően a kezdeti évi közel 600 ha-ról, mára fokozatosan 32 ha-ra csökkent. Az erdőterület kivonások és a térképi javításból eredő területváltozások, valamint a talált erdők a megye erdőterületét valamelyest megváltoztatják, tehát jelenleg Veszprém megye

faállománnyal borított erdőtervezett területe 134.790 ha, melynek közel 60%-a nem faanyagtermelést szolgál, hanem védelmi, illetve közjóléti rendeltetésű. A teljes erdőtervezett terület (tisztásokkal, cserjésekkel, nyiladékokkal, vadföldekkel, erdei tavakkal) ennél mintegy 20 ezer ha-ral nagyobb. A megye erdőterületének 65%-a állami tulajdonban lévő erdő, melynek számottevő részét a megyében jelenlévő erdőgazdaságok (Bakonyerdő Zrt., VERGA Veszprémi Erdőgazdaság Zrt., Budapesti Erdőgazdasági Zrt.) kezelik.

A megyében továbbra is probléma, hogy az Európai Unió támogatja a legelők fenntartását, melynek keretében a földhasználók a bakonyi legelőkön a felverődött, többé-kevésbé már záródott őshonos faállomány kivágását végzik. Ugyanakkor szintén támogatott tevékenység a kisalföldi régióban az erdőtelepítés, amely értelemszerűen túlnyomó részt idegenhonos fafajokkal (jellemzően akáccal) történik, hiszen ott a klíma nem kedvez az erdőtenyészetnek. A Balaton-felvidéken és más térségek zártkertjeiben is terjed az akác, melyet sokszor engedély nélkül ültetnek vagy magától verődik fel a szomszéd erdőből átterjedve.

A 2009-es erdőtörvény hatályba lépése óta a vágásos üzemmódon kívül lehet választani folyamatos erdőborítást szolgáló egyéb üzemmódokat is. Az ilyen üzemmódú területek az erdőtörvény kényszerítő hatása, a gazdálkodók szemléletváltása és nem utolsósorban a támogatások miatt kezdetben növekedtek, mára azonban a növekedés megtorpant, és inkább átrendeződés mutatkozik ezen új üzemmódok között. Természetesen a törvény kényszerítő hatása továbbra is garantálja ezen új üzemmódú területek arányának növekedését. Veszprém megye bakonyi területei kiemelten jó adottságokkal rendelkeznek a folyamatos erdőborítást szolgáló erdőkezelés megvalósítására, hiszen természet közeli bükköseivel a legalkalmasabbak a folyamatos erdőborítással járó erdőgazdálkodás megvalósítására, az ún. örökerdők létrehozására. A folyamatos erdőborítással járó erdőgazdálkodásban az állami erdőgazdaságok továbbra is vezető szerepet töltenek be.

2012. évben megindult fekete fenyő pusztulást követően, mely a Balaton-felvidéket valamint a Keszthelyi-hegységet érintette, 2013-ban már a cserekek pusztulását is megfigyelhettük. Jellemzően ugyanazokon a területeken, ahol a fekete fenyő pusztult. 2014. évben a fenyőpusztulás felszámolása nagyrészt befejeződött, a kipusztult cserekek kitermelése pedig 2015-ben is folytatódik. Az elmúlt évek aszályos időjárása volt feltételezhetően a kiváltó ok, de számos másodlagos károsító is kimutatható mind a fenyőkön, mind a cserekeseken. Újabb fejleménye a 2014-es évnek, hogy a csereken sikerült egy patogén gombafajt is azonosítani, amely még kedvező viszonyok között is okozhatja fák pusztulását. Félő hogy újabb fafajok pusztulása is be fog következni, hiszen a klímaváltozás hatására az egyes fafajok határ termőhelyein átrendeződés mutatkozik, ami néhol drasztikus, néhol kevésbé látványos, de mindenhol jelen van.

Szintén az aszály az elsődleges oka a Balaton-felvidék nyugati részének erdeiben megindult, általában 10 évente bekövetkező, gyapjaslepke gradációjának. Turisztikai célból történt ellene vegyszeres védekezés Balatonfüred térségében. Bár a gyapjaslepke gradációja nem omlott össze, károsítása fokozatosan csökken. Ennek oka nem csak az ellene végrehajtott vegyszeres védekezés, hanem részben a fák ellenanyag termelése, részben az időjárás csapadékosabbra

fordulása, de leginkább talán egy Bulgáriába betelepített hernyópatogén gomba megjelenése a veszélyeztetett területeken.

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

A megyében 5 hulladékgazdálkodási rendszer üzemel:

Észak-Balaton Térség Szilárdhulladék-kezelési rendszer: Veszprém megyéből 158 település tartozik a rendszerhez, mintegy 271.000 lakost érint.

Királyszentistván határában Közép-Európa legmodernebb hulladékkezelője kezdte meg működését. Június közepétől várhatóan a telepről származó szagot már nem lehet érezni.

2013 májusában elindították az új technológiát, ami jelentősen bővített műszaki tartalmat jelent.

A Győr-Moson-Sopron megye Hulladékgazdálkodási rendszer: Veszprém megyéből 44 település tartozik a rendszerhez. A regionális hulladékgazdálkodási rendszer közüzemi szolgáltatása biztosított.

Közép-Duna Vidéke Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer: Veszprém megyéből 8 település tartozik a rendszerhez. A hulladékgazdálkodási projekt előkészítése továbbra is tart.

Dél-Balaton és Sió Völgye Regionális Kommunális Hulladékgazdálkodási Rendszer: Veszprém megyéből 5 település tartozik a rendszerhez.

Nyugat-Balaton és Zala völgye Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer: Veszprém megyéből 1 település tartozik a rendszerhez.

Hulladékgazdálkodási nagytérségi társulások

Működő települési hulladék lerakók listája

Település	Szabad kapacitás (ezer t)
Ajka	539
Királyszentistván	1 050
Várpalota	915
Zalahaláp	85

Szilárdhulladék-lerakó rekultivációjának

Forrás: Észak-Balaton Térség Regionális Települési Szilárdhulladék-kezelési Önkormányzati Társulás honlapja

Az Észak-Balaton Térség Települési Szilárdhulladék-kezelési Rendszer működési területén lévő 33 db települési szilárdhulladék-lerakó rekultivációjának megvalósítása az alábbi műszaki tartalommal KEOP pályázati támogatással:

Felszámolás, rostálással és válogatással 10 db lerakó:

Gyepükaján, Kiscsős, Lovas, Nagyalásony, Noszlop, Pápasalamon, Somlóvecse, Szentimrefalva, Zalameggyes, Zalaszegvár.

Kétütemű lezárás biogáz hasznosítás nélkül 4 db lerakó:

Balatonfüred, Pápa, Balatonrendes, Tapolca.

Együtemű lezárás teljes rétegrenddel és gázvezető réteggel 4 db lerakó:

Bakonybél, Bakonynána, Devecser, Nyárád.

Együtemű lezárás teljes rétegrenddel, gázvezető réteg nélkül 8 db lerakó:

Balatonalmádi, Csabrendek, Felsőörs, Kapolcs, Magyarpolány, Nagypirit, Nemesgulács, Ukk.

Együtemű lezárás egyszerűsített rétegrenddel 7 db lerakó:

Apácatorna, Dabrony, Dáka, Hosztót, Káptalanfa, Nemesahany, Veszprémgalsa.

A felszámolásból kikerülő kezelendő hulladék tervezett teljes mennyisége: 18.165 m³

Kiviteli tevékenység megkezdése 19 lerakó helyen 2012-ben:

Csabrendek, Dabrony, Dáka, Gyepükaján, Kiscsős, Nagypirit, Nemesahany, Szentimrefalva, Ukk, Veszprémgalsa, Zalameggyes, Zalaszegvár; Bakonybél, Bakonynána, Devecser, Felsőörs, Lovas, Noszlop, Somlóvecse

2013-ban a Tiszta Európa Program – Észak-Balaton Térség Hulladékgazdálkodási Projekt által végzett rekonstrukciós tevékenység során 28 db lerakó végleges lezárása fejeződött be.

2014-ben a Pápai, a Balatonalmádi, a Devecseri, a Kapolcsi és a Tapolcai lerakók esetében is megtörtént a *rekonstrukciós tevékenység* műszaki átadása átvétele.

A KEOP pályázati támogatással megvalósított szilárdhulladék-lerakók rekultivációs projektek befejezésének tervezett határideje 2015. június 25.

Forrás: Észak-Balaton Térség Regionális Települési Szilárdhulladék-kezelési Önkormányzati Társulás honlapja

A Veszprém megyében a települési szilárd hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszer az önkormányzatok közreműködésével teljes körűen megvalósult. A kommunális hulladékok környezetkímélő kezelése biztosított. A korábbi a környezeti elemeket veszélyeztető lerakók rekultivációja befejeződött.

ZAJVÉDELEM

Környezetünkben számos zajforrás működik, ami zavarja mindennapi tevékenységünket, nyugodt pihenésünket. Ezek egy része csak átmenetileg és néhány embernek okoz kellemetlenséget, más részük azonban tartósan és nagy területen terheli a környezetet.

Az elemzések szerint a közutak és a vasútvonalak jelentős zajterhelést okoznak, mely különösen az éjszakai időszakban zavaró. Kedvezőbb azoknak a településeknek a helyzete, ahol a domborzati adottságok lehetővé tették, hogy a közlekedési utak viszonylag rövid szakaszon haladjanak át a településeken. A legjobb azon települések helyzete, melyeket a főútvonaltól elkerül, ahhoz csak gyűjtőúttal csatlakoznak. Az alacsonyabb rendű közutak, vasútvonalak, a kis lélekszámú településeket összekötő útvonalak általában kis forgalmúak, zajproblémát nem okoznak. Az elkerülő utak megépítésével csökkent a települést érő zaj.

Az ipari zajvédelmi követelmények betartatásának ellenőrzése a területileg illetékes környezetvédelmi hatóság feladata.

TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság tájékoztatása alapján.

Veszprém megye rendkívül változatos földrajzi adottságai kiemelkedően sok természeti értéket őriztek meg. A nagy élőhely és fajdiverzitásnak elsődleges oka, hogy vegetációs zónahatáron fekszik. A Nyugat-Európában jellemző zárt lomberdőzóna itt ér véget, a Balaton vonalától délkeletre a csapadék már nem mindenhol elég a zárt lombos erdő kialakulásához, az erdő felnyílik, kisebb-nagyobb sztyepp-foltok jelennek meg. A főbb élőhely típusok a nádasok, mocsarak, a láprétek, a sztyepp-lejtők és sziklagyepek, a karsztbokor-erdők, a tölgyes erdők, a bükkösök. Az erdőterület részaránya közel 30 %-os, országosan is jelentős nagyságú.

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek (beleértve a védelemre tervezett földtani alapszelvények, ásvány- és ősmaradvány lelőhelyeket)

Miniszteri rendelettel kihirdetett területek

	Védett		Fokozottan védett (ha)
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	
Nemzeti Park	1	57.019	10.471
Nemzeti Park bővítés	-	-	-
Tájvédelmi Körzet	3	11.240	248
Tájvédelmi Körzet bővítés	-	-	-
Természetvédelmi Terület	27	5.499	0
Természetvédelmi Terület bővítés	-	-	-
Összesen	31	73.758	10.719

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területe nem változott (1.013.850 ha)

Védelemre tervezett területek

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti Park	-	-
Nemzeti Park bővítés	1	7.062
Tájvédelmi Körzet	2	9.386
Tájvédelmi Körzet bővítés	1	189
Természetvédelmi Terület	4	920
Természetvédelmi Terület bővítés	1	20
Összesen	9	17.577

Veszprém megyét érintően

1. Balaton-felvidéki NP bővítése (7.062 hektár)
2. Marcal-medence TK (kb. 3.000 hektár)
3. Tóth-árok Erdőrezervátum (189 hektár) (A Magas-bakonyi TK bővítése; összes területe 440 hektár, de ebből már védett 251 hektár.)

„Ex lege védett” természeti területek (láp, szikes tó, kunhalom, földvár, forrás, víznyelő)

Ex lege védett területek (láp, szikes tó)

	Védett		Ebből fokozottan védett (ha)
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	
Ex lege védett láp	228	14.000	0
Ex lege védett szikes tó	0	0	0
Összesen	228	14.000	0

Ex lege védett objektumok

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Természeti emlék	0
Forrás	1.960 (ebből 1.599 ex lege védett)
Víznyelő	525
Kunhalom	270
Földvár	61

Források:

A korábbi években felmért terepi adatok feldolgozása során közvetlenül az FM Tájvédelmi,

Barlangvédelmi és Ökoturisztikai Osztály által összeállított digitális adatbázisba kerültek feltöltésre a források adatai, főbb vízkémiai paraméterei. Országos összehasonlításban az Nemzeti Park Igazgatóság szolgáltatta eddig a legtöbb, minden tekintetben szabatos adatot a természetvédelmi nyilvántartás számára.

Víznyelők:

Új adatok 2014. évben nem kerültek az ex lege víznyelők kataszterébe, de a Nemzeti Park Igazgatóság működési területének nagy részén – főleg az amúgy nem védett területeken – már a korábbiakban befejeződött a felmérés.

”Ex lege” védett természeti értékek (barlangok)

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Barlang	694

Ez a szám az alapadatok folyamatos ellenőrzésével (szinonimák kiszűrése, néhány eddig meg nem talált, de bizonyítottan létező barlang GPS-el történő bemérése, hiányzó térképek, és dokumentációk elkészítése stb.) várhatóan változni fog.

Natura 2000 területek

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
NATURA 2000 különleges madárvédelmi terület	5	108.249
NATURA 2000 különleges természetmegőrzési terület	63	250.053
Összesen	65	

A Natura 2000 Hálózat megőrzésével, fenntartásával kapcsolatban az alábbi fontos tevékenységekben vett részt a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság:

- A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található 65 Natura 2000 területből a vonatkozó jogszabály alapján 22 területre készül most Natura 2000 fenntartási terv. A munkában gazdasági társaságok pályázatokat nyújtottak be az MVH-nak. A munkában a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság mint partner (megbízott) vesz részt. 2014. év végére 15 tervük elfogadásra került, míg 7 esetben előrehaladási jelentésként fogadta be a pályázat kiírója.
- A Keleti-Bakony LIFE+ projekt (LIFE07 NAT/H/000321) keretei között készül a HUBF20001 Keleti-Bakony és a HUBF20002 Papod és Miklád elnevezésű Natura 2000 területeknek a Várpalotai Lő- és Gyakorlótérre eső részére (azaz a LIFE+ projekterületre) fenntartási terv. A 2014. évben az FM jóváhagyta a tervet.

- A HM Védelemgazdasági Hivatal megbízása alapján készülöben van az Újdörögdi Lő- és Gyakorlótér Natura 2000 fenntartási terve. A katonai objektum részben Natura 2000 területen (Agár-tető) helyezkedik el.

Nemzetközi jelentőségű területek

Ramsari területek

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Ramsari	2 (+1)	24.228 (+60.000)

Változás nem volt Ramsari területek tekintetében a 2014. évben.

Európa Diplomás területek

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Európa Diploma	1	645

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található „Tihanyi-félsziget vulkanikus képződményei” 2003-ban nyerte el a Diplomát.

Geopark

	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Európai és Globális Geopark	1	324.352

Az Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság által irányított Bakony–Balaton Geopark 2012 őszétől tagja az Európai Geopark Hálózatnak, egyben az UNESCO által támogatott Globális Geopark Hálózatnak is. Az elismerésnek köszönhetően egyúttal nemzetközileg is elismertté vált 3.244 km² kiterjedésű geopark – elsősorban földtudományi vonatkozású – természeti értékei és kulturális öröksége. A földtani természetvédelmi beavatkozásokon kívül a Bakony–Balaton Geopark igen aktív a fenntartható jellegű geoturisztikai és oktatási-szemléletformáló tevékenységek területén is. A civil szféra bevonására jó példa az Év Földtani Értéke elismerés, amelyet 2014-ben a Nemzeti Park Igazgatóság Felsőörs geológiai kincseinek illetve a helyi védett területet és a Forrás-hegyi tanösvényt példamutató módon gondozó helyi közösségeknek adományozott.

Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezeléssel részterületei

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén 50 db – természeti emlékként védelemre tervezett – földtani alapszelvény található. Több esetben valószínűleg nem lesz lehetséges a védetté nyilvánítás (bányászati vagy építési tevékenység, megsemmisülés stb.).

A 2014. évben a védetté nyilvánítás előkészítése alapszelvény:

Azonosító	Megnevezés
P-06	Káptalanfüred, a 71-es műút bevágása
P-07	Káptalanfüred, Köcsi-tó
P-08	Csopak, vasúti bevágás
Pz-13	Balatonfőkajár, Somlyó-hegyi bányá
Pz-15	Alsóörs, a lovasi út bevágása
Pz-43	Alsóörs, metariolit feltárás
T-003	Felsőörs, Forrás-hegy
T-005	Paloznak, Nosztori-völgy
T-006	Aszófő, Farkó-kő
T-011 (P-4)	Csopak, (arácsi) vasúti bevágás

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyonkezelésű területei

Művelési ág	Összes kiterjedése (ha)	Tárgyévi változás (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe (hasznosításba) adva	
			Ha	%	Ha	%
Szántó	1.199	-49	918	77	281	23
Gyep	6.635	43	3.784	57	2.851	43
Kert	0	0	0	0	0	0
Szőlő	3	0	3	100	0	0
Gyümölcsös	28	0	28	100	0	0
Nádas	1.436	2	1.407	98	29	2
Halastó	37	0	0	0	37	100
Erdő	2.440	10	2.440	100	0	0
Fásított terület	28	7	28	100	0	0
Kivett	1.481	-12	1.477	100	4	0
Összesen	13.287	1	10.085	76	3.506	24

Védelemre tervezett mesterséges üregek

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság a működési területén a Kislődi-bányavárat (denevér-élőhely) védetté nyilvánítását fogja kezdeményezni a jövőben.

Egyéb speciálisan megkülönböztetett védelemben részesülő területek

Erdőrezervátumok

Veszprém megye területén 3 erdőrezervátum, illetve erdőrezervátum céljára kijelölt terület található, továbbá egy Zala megyei erdő rezervátum védőzónájának kisebb része áthúzódik Veszprém megyébe.

Kihirdetett erdőrezervátumok:

- Somhegy (Magas-Bakonyi TK-ban)
- Virágos-hegy (Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban)
- Fehérsziklák (önálló természetvédelmi terület)

Kihirdetésre váró erdőrezervátumok:

- Tóth-árok (Magas-Bakonyi TK bővítése)

Nemzeti Ökológiai Hálózat

Az ökológiai hálózat célja a biológiai sokféleség fenntartása, amely kiterjed mind az élőlények, mind állományaik, mind pedig életközösségeik biológiai sokféleségének megóvására.

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény módosítása 2013-ban megtörtént: az Országgyűlés a módosító javaslatot 2013. december 9-én elfogadta, a törvény 2014. január 1-jén hatályba lépett. Ennek részét képezi a 2012-2013. években felülvizsgált Nemzeti Ökológiai Hálózat övezeti térképeinek megjelenítése is, illetve az ezekhez kapcsolódó szabályozás kialakítása.

A felülvizsgált adatok alapján Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területére a Nemzeti Ökológiai Hálózatból 426.585 ha magterület, 133.092 ha ökológiai folyosó és 72.037 ha pufferterület esik.

Az év folyamán a szükséges adatszolgáltatásokat Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság megtette, különösen a települési tervezés felé.

Magas Természeti Értékű területek

2014. évben új kihirdetés nem történt, továbbra is a 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet volt az irányadó. Zonális programként továbbra is a Marcal-medence MTÉT területen vehetők igénybe támogatások. Az Agrár-környezetgazdálkodási program folyt a területen, az éves ellenőrzésbe az MVH bevonta a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságot, mely a működési területen összesen (Natura ellenőrzésekkel együtt) 100 db volt.

Természetvédelmi kezelési tevékenység

Jogszámban korábban megjelent természetvédelmi kezelési tervek a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén Veszprém megyét érintően:

- Attyai-láprét Természetvédelmi Terület: 19/2004. (X. 25.) KvVM rendelet;
- Bakonygyepesi-zergebogláros Természetvédelmi Terület: 30/2005. (XII. 15.) KvVM rendelet;
- Balatonkenesei-tátorjános Természetvédelmi Terület: 104/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Nyirádi Sár-álló Természetvédelmi Terület: 17/2005. (VII. 14.) KvVM rendelet;
- Somlóvásárhelyi Holt-tó Természetvédelmi Terület: 36/2006. (VIII. 11.) KvVM rendelet;
- Sümegi Fehér-kövek Természetvédelmi Terület: 29/2007. (X.6.) KvVM rendelet;
- Uzsai csarabos erdő Természetvédelmi Terület: 122/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Úrkúti-őskarszt Természetvédelmi Terület: 130/2011. (XII. 21.) VM rendelet (2011);

- Várpalotai homokbánya Természetvédelmi Terület: 9/2009. (VI. 9.) KvVM rendelet;
- Zirci arborétum Természetvédelmi Terület: 10/2008. (IV. 28.) KvVM rendelet.

Élőhely-rehabilitáció

A Kis-Balaton II. ütem befejezését célzó, vízminőség-védelmi és természetvédelmi célokat egyaránt kitűző nagyberuházás során elkészült minden jelentős műtárgy és terepi beavatkozás, a munkák lezárása 2015. év elején formailag is megtörténik.

Tájvédelem

Az Európai Táj Egyezmény megvalósításából adódó feladatként a nemzeti parkok együttműködésével készült el a TÉKA program keretében számos, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén levő település egyedi tájértékeinek felvételezése.

A 2010. és 2011. évben teljesített program keretében összesen 39 település egyedi tájértékeinek felülvizsgálata és 20 településen újonnan történő felvételezése készült el, az adatokat és fényképeket a Természetvédelmi Információs Rendszerben rögzítve. Ezzel jelentős adatbázis létesült, mely a hatósági munkát és a települési értékvédelmet egyaránt szolgálja.

A 2012-es évben további 5 település felmérésével a korábbi 59 település helyett 64 település egyedi tájértékei kerültek rögzítésre.

2013 folyamán felmérésre került újabb 5 település egyedi tájértékei (Kisapáti, Raposka, Tapolca Szent György-hegyi része, Kisberzseny és Ósi). A 2014. évben további 3 település egyedi tájértékeinek felvételezése készült el (Litér, Káptalantóti, Nagypapornak), emellett hallgatói munka keretében történt meg Balatonkenese felvételezése.

	Települések száma	Egyedi tájértékek száma
TÉKA program keretében készült felülvizsgálat korábbi felmérés alapján	39	1.911
TÉKA program keretében készült új felmérés	20	862
Nyilvántartott egyedi tájérték összesen Téka program keretében, 2011. végén	59	2.773
2012-13. évben végzett felmérésekkel nyilvántartott összes egyedi tájérték felmérés	69	3.100
2014. évben készült felmérések	3	131
Nyilvántartott egyedi tájérték összesen 2014. végén	72	3.231

BÁNYATERÜLETEK

Veszprém Megyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály
Bányászati Osztálya (továbbiakban: Bányafelügyelet) tájékoztatója alapján

A Bányafelügyelet nyilvántartása alapján a bányatelkek aktuális digitális térképi állománya a www.mbfh.hu honlapon is elérhető és letölthető.

A Bányafelügyelet illetékességi területén lévő bányászati területek ellenőrzését folyamatosan végzi mind a működő, mind a tájrendezést, rekultivációt végző bányák esetében.

A Bányafelügyelet éves ellenőrzési programban teljesíti az illetékességi területén található földtani veszélyforrások ellenőrzési kötelezettségét.

Földtani veszélyforrások Veszprém megyében, 2014.

szám	település	hely, (utca, hrsz, stb.)	állapot
1	Ajka	Padragkút	aláfejtési süllyedékek, jelenleg nyugalomban
2	Balatonfüzfő	Máma tető, Domb utca, Hullám utca, Akácos utca, Alsóerdősor, Jánoshegyi utca, Iglói u., Hóvirág u.	A bejárt utak alatti és feletti rézsúk lassú kúszás formájában folyamatosan mozgásban vannak
3	Balatonkenese	Aligai út 86, Gumiráldi stranddal szemben	lejtőtörmelékben kialakult rézsú folyamatos mozgásban van, csúszás, kúszás, suvadás formájában,
4	Balatonkenese	Aligai út 12/A	lejtőtörmelékben kialakult rézsú folyamatos mozgásban van, csúszás, kúszás, suvadás formájában,
5	Balatonkenese	Partalja utca, Tátorján tanösvény, Sós hegy	lejtőtörmelékben kialakult rézsúk folyamatos mozgásban vannak, csúszás, kúszás, suvadás formájában,
6	Csabrendek	Nagytárkány puszta	időszakosan aktív süllyedések
7	Tihany	0101/7 hrsz	parkoló feltöltésen készült
8	Tihany	Kossuth u. 557 hrsz	földpart él omlás
9	Tihany	902, 903/3 hrsz Gödrösi strand	partfalszakadás
10	Tihany	Pisky sétány	építési tilalomra javasolt ter mozgás nem látható
11	Úrkút	Bocskor hegy északi lejtője, Ajka felé haladó út baloldala, aláfejtett belterületi területek	Bocskor hegy É-i oldala lassú kúszás formájában mozgásban van

A Bányafelügyelet hatásköre kiterjed a vörösiszap katasztrófát okozó tároló gát átszakadásának helyreállítására, mellyel kapcsolatban az alábbiakban részletezi az átfogó feladatokat tekintettel, azok kiemelt fontosságára a környezet helyreállítása, megóvása szempontjából.

A vörös iszappal mint bányászati hulladékkal kapcsolatos bányafelügyeleti tevékenység

A Bányafelügyelet az illetékességi területén az Ajka és Kolontár község közigazgatási területén elhelyezkedő és a MAL Zrt. „f.a.” (továbbiakban: MAL) üzemeltetésében álló vörösiszap tárolók tekintetében gyakorolta a bányászati hulladékok tekintetében fennálló hatáskörét.

Hatásköri együttműködés

A Bányafelügyelet következő hatóságok felé gyakorolt hatásköri együttműködést a bányászati hulladékok tekintetében (információcsere, belföldi jogsegély, tájékoztatás formájában):

Nyugat-Dunántúli és Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi Felügyelőség,
Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság,

Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság.

Adatszolgáltatás és jelentéstételi tevékenység

A Bányafelügyelet a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumon keresztül az Európai Bizottság részére adott több alkalommal jelentést az ásványi nyersanyag-kitermelő iparban keletkező hulladék kezeléséről és a 2004/35/EK irányelv módosításáról szóló 2006/21/EK irányelv 18. cikk (2) bekezdése alapján több hatóság bevonásával összeállított jelentéshez (válasz a 2678-11-ENVI EU pilot ügyben érkezett bizottsági megkeresésre) a vörösiszap katasztrófával és következményeinek helyreállításával kapcsolatban.

Ugyancsak több alkalommal adott a Bányafelügyelet jelentést a Külügyminisztériumon keresztül az Európai Fejlesztési Bank részére, a Bank és a Magyar állam között létrejött, FI N° 81.409 (2010-es árvíz és vörösiszap katasztrófa kárenyhítésével kapcsolatos) hitelkeret szerződésben rögzített adatszolgáltatás teljesítése végett a katasztrófa hatásainak enyhítésével és a X. tároló helyreállításával kapcsolatban.

A létesítmények

A Bányafelügyelet hatáskörébe a következő vörösiszap tárolók tartoznak:

A MAL üzemeltetésében az Ajka – Kolontár VI., VII., VIII., IX., X., X/A tárolók (és a már bezárt I-V. tárolók).

Kiporzás elleni védelem

A tárolók kiporzás elleni védelmét már korábban (2012) végrehajtotta a MAL a X. tároló É-i gátján elhelyezkedő repedés közelében lévő terület kivételével (az iszapkatasztrófával kapcsolatos büntetőeljárásban megtartandó helyszíni tárgyalás miatt), mely területen az Üzemeltető a helyszíni tárgyalás lezajlása és a kötelezettség foganatosítása után 2013-ban pormentesített. 2014 során további pormentesítésre nem volt szükség, porszennyezés nem lépett fel.

A VIII. tároló megerősítése

A tározó É-i gátjának megerősítése, tekintettel arra, hogy a MAL forrásokkal nem rendelkezett, a MAL Zrt. részére előírt hatósági és egyéb kötelezések végrehajtásának finanszírozásáról szóló 1237/2013. (IV. 23.) Korm. határozatban biztosított forrás terhére, közbeszerzési pályáztatást követően 2013-ban történt meg. A tározó használatba vételét a Bányafelügyelet az Üzemeltető kérelmére 2014. évben engedélyezte.

A IX. tároló megerősítése

A Bányafelügyelet a MAL veszélyére és költségére foganatosította a IX. tároló megerősítésére vonatkozó kötelezést, majd a Bányafelügyelet az év folyamán a MAL kérelmére építési

engedélyt adott ki a IX. tároló É-i és D-igát megerősítését szolgáló fióktöltések megépítésére. A kivitelezés, tekintettel arra, hogy a MAL forrásokkal nem rendelkezett, a 1237/2013. (IV. 23.) Korm. határozatban biztosított forrás terhére, közbeszerzési pályázatát követően 2014 évben történt meg, előbb az É-i gát, majd a D-i gát fióktöltéseinek megépítésével. A megerősítő fióktöltések használatba vételét a Bányafelügyelet az Üzemeltető kérelmére engedélyezte.

A X. tároló helyreállítása

Az Üzemeltető 2013. évben fejezte be a kiszakadás helyreállítását biztosító gáttest megépítését. A gátszakasz használatbavételét és a tározó fennmaradását a Bányafelügyelet az Üzemeltető kérelmére 2014. évben engedélyezte.

A X/a. tároló bezárása

A MAL kérelmezte a X/a. tároló bezárását, melyet a Bányafelügyelet engedélyezett. A bezáráshoz szükséges tájrendezést a MAL 2013. év folyamán megkezdte a tároló aljzatának kiegyenlítésével, illetve a takarórétegek behordásához szükséges lejáró építésével, azonban a tároló bezárása az év folyamán nem fejeződött be.

Átmeneti tárolók

Engedéllyel rendelkező hulladékkezelő létesítmény hiányában a MAL a gyártás során keletkezett vörösiszapot átmeneti tárolókban helyezte el. A kialakított 4 átmeneti tároló esetén a jogszabály szerint rendelkezésre álló egy év átmeneti tárolási idő lejárt. Ezekre az Üzemeltető nem indított engedélyezési eljárást illetve nem szüntette meg a tárolókat, ezért a Bányafelügyelet szankciót alkalmazva már korábban eljárta a MAL-lal szemben.

Az Üzemeltető a 3. számú átmeneti tároló anyagát a X/a tároló bezárásához használta fel, ezzel gyakorlatilag megszüntetve a 3. átmeneti tárolót.

Mivel az Üzemeltető a X. tárolókban kívánja elhelyezni az átmeneti tárolóban lévő vörösiszapot, ezért az év folyamán kialakította az átmeneti tárolók és a X. tároló közötti szállító utat.

Az átmeneti tároló megszüntetésére kiírt közbeszerzési pályázat 2014. évben kiírásra került, amely 2015. évben lezárult. A vörösiszap beszállítás legkésőbb június hónapban megindul.

Geotechnikai monitoring

A geotechnikai monitoring rendszer teljes mértékben kiépült a tároló rendszer környezetében. A monitoring elemek (geodéziai mérési pontok, inklinométerek, piezométerek, talajvíz kutak) adatait hetente vagy havonta észleli és szakértővel együtt kiértékeli a MAL. Az észlelés gyakorisága a gátakon végzett tevékenység függvényében változik. A szakértő által meghatározott mértékű változás esetén a Belső Veszélyhelyzeti terv szerint meghatározott cselekménysort kell a MAL-nak elindítania a hatóságok értesítésén felül.

A tárolók műszaki biztonsági helyzete

A felsorolt kötelezések felül a Bányafelügyelet kötelezte a MAL-t a teljes tároló rendszer műszaki biztonságának biztosítására (a csapadék és talajvizek gátak közeléből történő elvezetésére (a már korábban bezárt I – V. tárolók esetén is), és a csurgalékvíz árkok tisztítására, illetve karbantartására).

Ellenőrzések

A Bányafelügyelet 2014. évben 12 alkalommal helyszíni ellenőrzést tartott a tárolók területén, mely során szakmai konzultációk is történtek, emellett a Bányafelügyelet folyamatosan informális egyeztetést tartott. A ellenőrzés tárgya a korábban felsorolt tárolók műszaki

biztonsága, illetve a tárolókon végzett építési tevékenység és a tárolók építésfelügyelete volt. A nagyszámú ellenőrzést a tárolókon végzett építési tevékenységnek a tárolók állékonyságára gyakorolt hatása és az emiatti fokozott felügyelet indokolta.

EGÉSZSÉGVÉDELEM

A Veszprém Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya tájékoztatása alapján.

A lakosság egészségi állapotának alakulásáról összességében elmondhatjuk, hogy:

- Veszprém megye lakosság száma az utóbbi években csökken és a természetes népességfogyás jellemzi.
- A népesség öregszik, csökken a gyerekek száma és növekszik az időskorúak száma.
- A megyében a vizsgált időszakban a legtöbb haláleset keringési betegségek miatt következett be, ezt követték a daganatos betegségek.
- A korai halálozásért legnagyobb számban a rosszindulatú daganatos betegségek felelősek.
- A megyében az általános halálozás mindkét nem esetében az országos halandóságnál kissé jobb. A férfiak esetében 2%-kal, a nők esetében 3%-kal volt alacsonyabb a halandóság szintje az országoshoz képest.
- A kiemelt halálokok tekintetében a 15-64 éves férfiak és nők körében az országos halandósághoz képest a megye halandósága jobb, kivétel a férfiak esetében az emésztőrendszeri megbetegedések miatti halandóság, ami 19%-kal rosszabb volt az országosnál.
- A megbetegedési adatokat vizsgálva megállapítható, hogy mindkét nem esetében kiemelkedően magas a gyakorisága a magasvérnyomás betegségnek.
- Kiemelt figyelmet érdemelnek a keringési rendszer betegségei (magasvérnyomás, koszorúér betegségek, agyérrendszeri betegségek), az endokrin-, táplálkozási és anyagcsere betegségei (cukorbetegség, zsíryanycsere rendellenességei, pajzsmirigybetegségek), a csont, izomrendszer és kötőszövet főbb betegségei (csigolyabántalmak, csonttritkulás) és a rosszindulatú daganatos megbetegedések.
- A megye férfi lakossága körében a rosszindulatú daganatos megbetegedések közül a légcső, hörgő és tüdő (15,8%), a vastagbél, végbél és anus (12,6%), valamint a prosztatata (9,0%) daganatait diagnosztizálták legnagyobb arányban (2008-2012. évek összevont adatai alapján). A megye női lakossága körében az emlő (18,0%), a vastagbél, végbél és anus (11,1%), valamint a légcső, hörgő és tüdő (9,7%) rosszindulatú daganatai fordultak elő legnagyobb arányban.

KATASZTRÓFAVÉDELEM, KÖRNYEZETBIZTONSÁG

Forrás: Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság honlapja

Iparbiztonság

Nagy mennyiségben veszélyes anyagokat felhasználó, előállító és tároló ipari üzemek Várpalota körzetben, Balatonfüzfőn, Berhida-Peremartonban és Pétfürdőn találhatók.

A 2011. évi CXXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló törvény 2012. január 1-jei hatályba lépését követően Megyei Iparbiztonsági Főfelügyelőség létrehozására került sor.

Az iparban jelen lévő veszélyes anyagok tárolása, feldolgozása, felhasználása magában hordja a súlyos ipari balesetek kialakulásának kockázatát. Szerencsére ilyen súlyos balesetek ritkán fordulnak elő.

A katasztrófavédelmi törvény az ipari üzemek vezetőinek kötelességévé teszi az üzemben jelenlevő veszélyes anyagokkal kapcsolatos kockázatok felmérését, a reálisan feltételezhető súlyos balesetek bekövetkeztekor jelentkező hatások meghatározását, a lakosság és a környezet védelmének érdekében a szükséges üzemi megelőző intézkedések megtételét. Ezen információkat a veszélyes üzem BIZTONSÁGI JELENTÉSE és ELEMZÉSE tartalmazza. A veszélyes üzembiztonsági jelentése nyilvános, a helyi polgármesteri hivatalban mindenki számára hozzáférhető. A katasztrófavédelmi törvény a felső küszöbértékű veszélyes üzem által veszélyeztetett szerinti települések polgármesterének feladatul írta elő a LAKOSSÁGI TÁJÉKOZTATÓ kiadását.

Veszélyeztetett települések	Ipari üzemek
Balatonfüzfő:	Crescom Kft. Haltech Kft
Berhida	Chemark Kft. Maxam Kft.
Csajág	Kajári Agrofor Kft.
Gógánfa	Prímagáz ZRt.
Ukk	Prímagáz ZRt.
Litér	Crescom Kft. Haltech Kft.
Ósi	Nitrogénművek ZRt.
Pétfürdő	Huntsman ZRt. Nitrogénművek ZRt. Petrotár Kft.
Várpalota	Nitrogénművek ZRt.

MOLARI rendszer felépítése és működése

A MoLaRi meteorológiai és vegyi végpontokból (monitoring rendszer), elektronikus lakossági riasztó és tájékoztató eszközökből (riasztó rendszer), valamint a kommunikációs és informatikai adatátviteli részből épül fel. A monitoring rendszer a veszélyes ipari üzem területén (a veszélyeztetett irányokban) és a veszélyeztetett települések határában került kiépítésre. A monitoring rendszer mérőszondái által mért adatok a veszélyes ipari üzemekben elhelyezett gyűjtőközpontokban kerülnek gyűjtésre, majd továbbításukat követően az országos központban kerülnek feldolgozásra, értékelésre. Az információ párhuzamosan eljut a megyei katasztrófavédelmi igazgatóság ügyeletére is. A veszélyes koncentráció elérésekor - a veszélyes ipari üzemmel történt egyeztetést követően – történik a lakosság riasztása.

ADR ellenőrzés

A veszélyes áruk szállításának ellenőrzése egyaránt kiterjed a közúti, a vasúti, a légi és a vízi szállításokra is. Ez Veszprém megyében -az alkalmazott szállításokat tekintve - a közúti, és a vasúti veszélyes áruk szállításának ellenőrzésére terjed ki.

Események, melyek folytán jelentősebb mennyiségű szennyezőanyag került a környezetbe:

A Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság tájékoztatása alapján

Veszélyes áru szállítás kapcsán 1 közúti baleset következett be, vasúti baleset nem történt. Egy esetben sem került a környezetbe veszélyes anyag, jelentősebb mennyiségben.

Az év folyamán egy veszélyes anyag szabadba kerülésével járó ipari baleset történt:

2014. 10. 17-én az UNILEVER Kft. területén rendkívüli esemény történt.

Az ammóniás hűtő rendszer felülvizsgálatára, előkészítették a 4-es kompresszor olajleválasztó tartályát. A felülvizsgálati munkától függetlenül az ammóniarendszer 1,5 m³-es, 16 bar nyomású tartályának a biztonsági szelepe üzemszerű működés közben 14,5 bar nyomáson kinyitott és a lefúvató vezetéken keresztül a felülvizsgálat alatt álló kompresszornál ammónia kibocsátás történt. A kibocsátott ammónia gáz halmazállapotú volt, mennyisége 1, max. 2 kg-ra tehető. Személyi sérülés nem történt, az anyagi kár nem jelentős.

Jelentősebb tüzesetek:

- 2014. január 27. Farkasgyepű Kossuth Lajos utca 2. szám alatti tüzeset, mely egy 40x8 m-es faszerkezetű használaton kívüli épületben történt, amelynek egyharmada égett el.
- 2014. március 21. Ósi külterületen keletkezett tüzeset a leégett terület kb. 20 hektár nádas, száraz fű.
- 2014. 07. 30. a 8-számú főút Inota után, a bontás alatt álló Inotai erőműben tüzeset történt.

ÖSSZEFOGLALÓ

A környezetvédelmi program operatív programjainak összefoglaló értékelése:

Levegő: A levegő minősége a településeken tovább javult az utóbbi években az ipari struktúra és a technológiaváltás hatására, valamint környezetkímélő járművek elterjedésének és forgalom csökkenésének következtében. A közlekedés okozza továbbra is a legnagyobb problémát, melyet forgalomcsökkentő intézkedésekkel, elkerülő utak építésével igyekeztek csökkenteni az illetékes szervezetek.

Talaj: A föld és talajvédelem érdekében Veszprém megyében 84 ponton működik talajvédelmi Információs és Monitoring rendszer. A vizsgálatok megállapították, hogy a talajok

szennyezettsége nem érte el a határértéket. A szennyvíziszapok és a hígtrágya mezőgazdasági területeken történő elhelyezése hatóságilag ellenőrzött módon történik. A hígtrágya felhasználása során káros tápanyag-feldúsulás nem alakult ki a területen. A légi környezetvédelmi beavatkozások az előírások betartásával történtek.

Víz: A vizek védelme érdekében az országos Vízyűjtő Gazdálkodási Terv felülvizsgálata folyamatban van. 2021-re el kell érni azon víztestek jó állapotát is, amelyek 2015-ben még nincsenek jó állapotban. Tovább folytatódik a települések egészséges vezetékes vízellátásának kiépítése.

A környezetvédelmi program megállapítása szerint Veszprém megye csatornázottsága meghaladta a 80%-ot. Újabb 7 település szennyvízelvezetésének kiépítése fejeződött be 2014-ben.

Élővilág: Az élővilág célcsoporthoz tartozó tevékenység a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság aktív közreműködése és ellenőrzése által biztosítva van. A természet és tájvédelem terén a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság nyertes pályázatok útján több évre szóló jelentős projektek megvalósítását fejezte be illetve kezdi meg.

Településszerkezet: A településszerkezet, tájkép alakítás előírásai a Veszprém Megyei Területrendezési Tervben kerültek jóváhagyásra. A tervben megfogalmazott előírások teljesítése a településrendezési tervek véleményezése során érvényesítésre kerülnek.

Védett épületek: A feladat nem tartozik a megyei önkormányzat hatáskörébe.

Zöldterületek: A megyei önkormányzat önként vállalt feladata a „A tiszta, virágos Veszprém megyéért” program lebonyolítása, mely a települések zöldterületeinek fokozott gondozását segíti elő, amely 2014-ben is sikeres volt a települési önkormányzatok körében. A települések környezetének szépítését célzó versenyfelhívás ez évben is meghirdetésre került.

Közlekedésszervezés: A feladat nem tartozik a megyei önkormányzat hatáskörébe. A Veszprém Megyei Területrendezési Tervben jóváhagyott új főutak, külön szintű csomópontok és térségi jelentőségű mellékutak mielőbbi megvalósítása jelentősen elősegítené a közlekedésből származó környezetterhelés csökkentését. A 8-as főúti fejlesztések a megye több területén folyamatban vannak.

Felhagyott ipari és egyéb területek rehabilitációja: A megyében több helyszínen megtörtént illetve befejezés előtt áll az ipari tevékenységből visszamaradt környezeti károk felszámolása (NITROKÉMIA Zrt. Peremarton Gyártelep).

Hulladékgazdálkodás: A hulladékgazdálkodás fejlesztésében egy kivétellel befejeződött a regionális hulladékgazdálkodási rendszerek kiépítése. Veszprém megyét 5 korszerű hulladékgazdálkodási rendszer fedi le. Valamennyi megyei településen intézményes a lakossági hulladékok begyűjtése és elszállítása.

Befejeződött a korábban felhagyott lerakók rekultivációja is. A keletkező hulladékgyűjtés további megújítását is tervezik a hulladékgazdálkodási közszolgáltatók.

Zajvédelem: A feladat nem tartozik a megyei önkormányzat hatáskörébe, szükség esetén

javaslatot tehet a települési önkormányzatok környezetvédelmi rendeleteinek és programjainak véleményezésekor. Területrendezési tervek véleményezése során a közutak mellé és az iparterületek köré többszintű növényzetből álló védőerdősáv létesítését szorgalmazzuk.

Környezetbiztonság: A környezetbiztonság feltételei javultak, a Veszprém Megyei Katasztrófavédelem Igazgatóság többek között kidolgozta az iparbiztonság és a veszélyes anyag szállítás védelmi intézkedéseit.

Veszprém, 2015. június hó

A környezetvédelmi beszámolót összeállította:

Arnold György
területfejlesztési referens